

2013BEM32 bijlage

Handreiking afweging duurzaamheid

Introductie

Provinciale Staten willen graag in de besluitvorming de effecten van het besluit ten aanzien van duurzaamheid mee kunnen wegen. Provinciale Staten hebben kennis genomen van deze handreiking om de keuzen die voor Provinciale Staten van belang zijn bij deze afweging aan Gedeputeerde Staten mee te geven. Omdat ook binnen Provinciale Staten divers wordt gedacht over duurzaamheid, is deze handreiking zeer breed opgesteld. Iedere fractie kan op basis van de bij een statenvoorstel aangereikte informatie haar eigen afweging maken. Het betreft uitdrukkelijk een handreiking. Het is uiteraard de taak van Gedeputeerde Staten om verder invulling te geven aan dit afwegingskader.

Duurzaamheid

In deze handreiking hanteren we voor het begrip duurzaamheid dezelfde definitie als die in de (in 2010 aangenomen) strategie Utrecht2040:

"[Duurzame ontwikkeling] gaat over het behoud van een goede kwaliteit van leven op kleine schaal zoals in wijken en op grote schaal: de wereld. De samenhang tussen people, planet en profit (de drie p's) staat hierin steeds centraal. Het gaat erom dat onze keuzes moeten leiden tot goede resultaten voor mens, aarde en economie, vandaag en morgen."

Bij de Utrecht2040-strategie hoort ook een missie met daarin opgenomen een afspraak:

"We spreken af om vanaf heden, bij het nemen van belangrijke beslissingen voor deze regio, het evenwicht te bewaren tussen people, planet en profit."

Bij de planet aspecten gaat het om het verstandig omgaan met schaarse goederen en het rekening houden met generaties na ons en met de gevolgen van ons handelen elders in de wereld.

- Energie: zuinig omgaan met schaarse fossiele bronnen, stimuleren van duurzame energie, duurzame mobiliteit, nuttig gebruik van CO₂, etc.
- Grondstoffen: zuinig omgaan met (schaarse) fossiele grondstoffen, biobased economy, design for recycling/C2C, consuminderen, miniaturisering, cascadering, minder vlees eten, etc.
- Biodiversiteit: zuinig omgaan met kwetsbare natuur, o.a. door gebieden in stand te houden met hoge biodiversiteit, stilte, donkerte en zo mogelijk natuurwaarden toe te voegen (EHS, natuurbouw, in stand houden van oerwouden, moerassen e.d.)
- Landgebruik: zuinig omgaan met land i.v.m. toenemende druk op landgebruik voor bevolkingstoename, voedselproductie, energieproductie. Denk aan tegengaan van kaalslag, uitputting, erosie, verzilting, maar ook aan onduurzaam landgebruik voor palmolie, landgrabbing (t.b.v. voedselproductie voor de eigen bevolking) e.d.

Naast bovengenoemde planet-aspecten dient ook aandacht besteed te worden aan people-aspecten als sociale cohesie, solidariteit en ontwikkeling van kansarme groepen. Verder wordt de profitkant gezien als de drager van de verandering die nodig is. De noodzakelijke transitie komt alleen tot stand als deze is ingebed in economische principes. In de praktijk betekent dit dat er door het bedrijfsleven op directe of indirecte wijze voordeel valt te behalen uit duurzaam gedrag, duurzame handel en duurzame productie. Aspecten die minder betrekking hebben op duurzaamheid, maar die wel vallen onder milieu en leefbaarheid zijn: geluidsoverlast, fijn stof, zwerfafval, waterverontreiniging, bodemverontreiniging.

Bestaand afwegingskader

De provincie Utrecht beschikt reeds over een afwegingskader duurzaamheid, dat door de eigen ambtenaren gebruikt kan worden als een checklist: is bij een project of beleidsvorming rekening

gehouden met de mogelijke (positieve) effecten op het gebied van duurzaamheid? Wat echter ontbreekt is een overzicht van mogelijke negatieve effecten en hoe die binnen het project kunnen worden voorkomen door het stellen van voorwaarden of door af te zien van het project. Er is geen mogelijkheid tot kwantificering (mate waarin het project bijdraagt aan het beschreven effect) en er is geen afweging mogelijk met andere prioriteiten.

Met andere woorden: het is nuttig als middel om de ambtenaren meer bewust te maken van duurzaamheid, maar het is niet toepasbaar om Provinciale Staten te informeren over de mate waarin duurzaamheid een rol heeft gespeeld in de besluitvorming.

Toetsingskader / afwegingskader

De provincie zou zich, i.v.m. de toetsing van een voorgenomen besluit, de volgende vragen kunnen stellen:

- Is het voorgenomen besluit in overeenstemming met het algemene voornemen om zuinig om te gaan met schaarse grondstoffen als energie en grondstoffen, bevordering van biodiversiteit en verstandig landgebruik en op het gebied van sociale cohesie en solidariteit:
  - o Wat zijn de positieve effecten van het besluit op de duurzaamheid op de korte en de lange termijn?
  - o Wat zijn de negatieve effecten van het besluit op duurzaamheid op de korte en de lange termijn?
  - o Hoe is de balans tussen positieve en negatieve effecten op korte en lange termijn?
- Kunnen aan het voorgenomen besluit voorwaarden worden verbonden, die de negatieve effecten verminderen of teniet doen en/of de positieve effecten versterken? Welke gevolgen hebben deze voorwaarden voor de kosten, de praktische uitvoerbaarheid etc? Zijn deze gevolgen acceptabel?
- Zijn de eventuele negatieve effecten op het gebied van duurzaamheid ondergeschikt aan een hoger maatschappelijk belang, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, werken, recreëren, etc? Waarop is het hogere van dat belang gebaseerd: urgentie/korte termijn?
- Heeft het voorgenomen besluit (met de daaraan te stellen voorwaarden) kans van slagen binnen de geldende economische kaders, moeten die kaders (tijdelijk) worden versoepeld door subsidies, garantstelling, participatie?
- Kan het voorgenomen besluit op grond van bovenstaande overwegingen worden overgenomen of moet het worden verworpen?

Gebruik van het toetsingskader / afwegingskader

Veel van de genoemde duurzaamheidsissues hebben een enigszins wereldomvattend karakter. Het is echter mogelijk om duurzaamheid te vertalen naar oplossingen en besluiten op regionaal niveau, naar het hier en nu en naar concrete maatregelen. Door antwoorden te geven op de gestelde vragen wordt snel duidelijk waar mogelijkheden liggen voor verduurzaming. Meestal zal het niet nodig zijn om duurzaamheidseffecten te kwantificeren, maar dit kan in bepaalde gevallen wel wenselijk zijn. In dit geval kunnen effecten worden doorgerekend met behulp van bestaande instrumenten als de CO₂-prestatieladder, berekening van de CO₂ footprint e.d.

Effecten ten aanzien van duurzaamheid zullen niet bij alle besluiten aan de orde zijn, maar vaak ook wel, mogelijk zelfs vaker dan je op het eerste gezicht zou zeggen. Het is van belang om het boven gestelde kader uit te werken en ervaring op te doen met het gebruik ervan. Gezien het relatief complexe speelveld is het noodzakelijk om de toetsing te laten uitvoeren door ter zake deskundig personeel om zeker te zijn van een correcte afweging.

Bij ingrijpende besluiten kan ook gedacht worden aan de ontwikkeling van een nader uit te werken DuurzaamheidsEffectRapportage.